

АНАЛІЗ ЧУТЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ДО ЗМІН РІВНЯ ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

© 2014 КРАСНОКУТСЬКА Н. С., КРУГЛОВА О. А., МИХАЙЛОВА Л. А.

УДК 658.14:0018

Краснокутська Н. С., Круглова О. А., Михайлова Л. А. Аналіз чутливості ефективності діяльності підприємства до змін рівня використання його ресурсного потенціалу

У статті подано результати дослідження впливу зміни величини та рівня використання ресурсного потенціалу на ефективність діяльності підприємства. Сформульовано положення про вплив ресурсного потенціалу на ціннісну пропозицію господарюючого суб'єкта. Обґрунтовано доцільність побудови ієрархії чинників цінності господарюючого суб'єкта. Виділено основні етапи проведення аналізу чутливості ефективності діяльності підприємства до змін обсягу та рівня використання його ресурсного потенціалу; подано умови упорядкування чинників та вимоги до їх ієрархії. На підставі виконаних розрахунків визначено критичні чинники цінності для торговельних підприємств: для великих – зміна обсягу товарного та фінансового потенціалів, а також ефективність використання кадрового; для середніх і малих – зміна просторового та кадрового, а також ефективність використання технічного та фінансового потенціалів.

Ключові слова: економічна додана цінність, торговельне підприємство, ефективність діяльності, чутливість, коефіцієнт кореляції.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Формул.:** 4. **Бібл.:** 12.

Краснокутська Наталія Станіславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри зовнішньоекономічної діяльності та фінансів, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (вул. Фрунзе, 21, Харків, 61002, Україна)

E-mail: krasnokutskaya.natalia@gmail.com

Круглова Олена Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри прикладної економіки та інформаційних систем, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Михайлова Людмила Анатоліївна – здобувач, кафедра прикладної економіки та інформаційних систем, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: ljuda.mikhajjlva@rambler.ru

УДК 658.14:0018

UDC 658.14:0018

Краснокутская Н. С., Круглова Е. А., Михайлова Л. А. Анализ чувствительности эффективности деятельности предприятия к изменению уровня использования его ресурсного потенциала

В статье представлены результаты исследования влияния изменения величины и уровня использования ресурсного потенциала на эффективность деятельности предприятия. Сформулированы положения о влиянии ресурсного потенциала на ценностное предложение хозяйствующего субъекта. Обоснована целесообразность построения иерархии факторов ценности хозяйствующего субъекта. Выделены основные этапы проведения анализа чувствительности эффективности деятельности предприятия к изменениям объема и уровня использования его ресурсного потенциала; представлены условия упорядочения факторов и требования к их иерархии. На основании выполненных расчетов определены критические факторы ценности для торговых предприятий: для крупных – изменение объема товарного и финансового потенциалов, а также эффективность использования кадрового; для средних и мелких – изменение пространственного и кадрового, а также эффективность использования технического и финансового потенциала.

Ключевые слова: экономическая добавленная ценность, торговое предприятие, эффективность деятельности, чувствительность, коэффициент корреляции.

Рис.: 1. **Табл.:** 4. **Формул.:** 4. **Библ.:** 12.

Краснокутская Наталья Станиславовна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры внешнеэкономической деятельности и финансов, Национальный технический университет «Харьковский политехнический институт» (ул. Фрунзе, 21, Харьков, 61002, Украина)

E-mail: krasnokutskaya.natalia@gmail.com

Круглова Елена Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры прикладной экономики и информационных систем, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Михайлова Людмила Анатольевна – соискатель, кафедра прикладной экономики и информационных систем, Харьковский государственный университет питания и торговли (ул. Клочковская, 333, Харьков, 61051, Украина)

E-mail: ljuda.mikhajjlva@rambler.ru

Krasnokutskaya N. S., Kruhlova O. A., Mykhailova L. A. Analysis of Sensitivity of Efficiency of the Enterprise Activity as to the Changed Level of Use of its Resource Potential

The article presents the results of research on the effect of changed volume and level of use of resource potential on the efficiency of the enterprise activity. Clauses of the effects of resource potential on value proposition of economic entity were defined. Expedience of building a hierarchy of value factors for an entity was grounded. The main stages of analysis of sensitivity of efficiency of the enterprise activity to the changed volume and level of use of its resource potential were highlighted; conditions for arrangement of factors and requirements to their hierarchy were determined. On the basis of the performed calculations, crucial variables critical factors for trade enterprises were defined: for large ones – change in volume of product and financial potentials, as well as efficiency in the use of human resources; for medium-sized and small enterprises – change in spatial and personal potentials, as well as efficiency in the use of technical and financial potentials.

Key words: economic added value, trade enterprise, efficiency of activity, sensitivity, correlation coefficient.

Pic.: 1. **Tabl.:** 4. **Formulae:** 4. **Bibl.:** 12.

Krasnokutskaya Nataliia S. – Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Foreign Economic Affairs and Finance, National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (vul. Frunze, 21, Kharkiv, 61002, Ukraine)

E-mail: krasnokutskaya.natalia@gmail.com

Kruhlova Olena A. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Applied Economics and Information Systems, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: ekruglova767@gmail.com

Mykhailova Liudmyla A. – Applicant, Department of Applied Economics and Information Systems, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (vul. Klochkivska, 333, Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: ljuda.mikhajjlva@rambler.ru

Обмеженість наявних ресурсів і прагнення до їх ефективнішого використання є характерними рисами будь-якої економічної системи. За рахунок мінімізації втрат робочого часу, товарних або фінансових втрат, витрат із утримання нефункціонуючих технічних об'єктів створюється підґрунтя для інтенсифікації розвитку суб'єктів господарювання, збільшення обсягів господарської діяльності та підвищення її прибутковості. Забезпечення ефективності за рахунок своєчасного виявлення резервів використання ресурсного потенціалу та їх залучення в господарську діяльність дозволяє створити надійну основу для майбутнього розвитку без залучення додаткових джерел фінансування. Незважаючи на високу практичну значущість питань формування ресурсного підґрунтя підвищення ефективності, методологічні засади аналізу такої залежності й побудови ієрархії ресурсних факторів ефективності залишаються недостатньо висвітленими в економічній літературі, що свідчить про актуальність обраної проблематики дослідження.

На рівні підприємства питання виявлення залежності між обсягами виробництва та необхідними для їх забезпечення ресурсами досліджувались ще в працях представників неокласичної теорії підприємства. Моделі виробничих функцій відомі з часів А. Беррі та А. Маршалла [1]. Ефективність діяльності за різних моделей управління підприємством розглянуто в працях Р. Фрімана, С. Аюсо, А. Аргандона, Р. Каплана, Д. Нортонна [2 – 4]. Серед сучасних дослідників, які вивчали вплив факторів на ефективність функціонування підприємств різних видів економічної діяльності, слід відзначити В. Андрійчука, Н. Власову, О. Тищенка, Я. Догодайло, М. Кизима, А. Пилипенка, В. Зінченка [5 – 8]. Незважаючи на більш ніж сторічний інтерес науковців до зазначеної проблеми, обґрунтування підходів до виявлення резервів підвищення ефективності за рахунок повнішої реалізації ресурсного потенціалу підприємств залишає простір для наукових дискусій. Розвиток сучасного інструментарію вимірювання ефективності, розширення спектра показників, що характеризують результати діяльності підприємств, потребують перегляду концепцій дослідження залежності між ефективністю та характеристиками ресурсного потенціалу.

Метою проведеного дослідження стало обґрунтування основних положень аналізу чутливості ефективності діяльності підприємства до змін рівня використання його ресурсного потенціалу. У свою чергу, основні завдання дослідження пов'язані з моделюванням залежності ефективності діяльності підприємства від обсягів і рівня використання ресурсного потенціалу, а також із обґрунтуванням змісту та послідовності основних етапів аналізу чутливості.

Ресурсний потенціал підприємства є складним і неоднорідним утворенням, що, з одного боку, залежить від ціннісної орієнтації суб'єкта господарювання, а з іншого – суттєво впливає на можливості підприємства генерувати потік цінності для різних зацікавлених сторін і забезпечувати ефективність його діяльності. Якщо узагальнюючою мірою цінності виступає економічна додана цінність (*Economic Value Added, EVA*), залежність якої від

складових ресурсного потенціалу була досліджена у праці [9], то завдання виявлення впливу ресурсного потенціалу на ефективність діяльності торговельного підприємства пропонуємо вирішувати з урахуванням таких гіпотез:

1) залежність між ефективністю і цінністю можна встановити за допомогою показника рентабельності діяльності, визначеного за величиною економічної доданої цінності, що створюється в розрахунку на 1 грн виручки від реалізації:

$$P_{EVA} = \frac{EVA}{B} \cdot 100, \quad (1)$$

де P_{EVA} – рентабельність діяльності за показником EVA ;
 EVA – економічна додана цінність, тис. грн;
 B – виручка від реалізації продукції, тис. грн;

2) ефективність діяльності підприємства, визначена з урахуванням економічної доданої цінності, зростає з підвищенням рівня використання ресурсного потенціалу та зменшується зі збільшенням його обсягів.

Для підтвердження першої гіпотези доцільно керуватися такими узагальнюючими міркуваннями: якщо ефективність характеризує відносний рівень отриманих результатів діяльності, а загальним результатом діяльності будь-якого підприємства є обсяг створеної цінності, то економічна додана цінність як індикатор ціннісної пропозиції підприємства не суперечить ознакам результату. За своїм змістом EVA є показником економічного прибутку підприємства, що разом із бухгалтерськими доходами і витратами (фінансовими результатами) враховує економічні (неявні) доходи/витрати (насамперед витрати на залучений у діяльність підприємства капітал). Оскільки фінансові й економічні доходи та витрати характеризують підсумок господарської діяльності підприємства, то економічна додана цінність є одним з її результатів, що може бути врахований під час визначення ефективності.

Для вивчення впливу рівня використання ресурсного потенціалу на ефективність діяльності підприємства вартості нами пропонується побудувати ієрархію ресурсних факторів, що описують рівень використання ресурсного потенціалу, і виявити ті з них, які найбільшою мірою пов'язані з ефективністю. Одним з інструментів вивчення ресурсних факторів є побудова моделі залежності ефективності діяльності підприємства (для цілей даного дослідження за величиною EVA) від обсягів і рівня використання його ресурсного потенціалу підприємства:

$$P_{EVA} = \frac{EVA}{PP \cdot ПВРП}, \quad (2)$$

де PP – вартість ресурсного потенціалу підприємства;
 $ПВРП$ – потенціаловіддача ресурсного потенціалу.

У моделі (2) вартість ресурсного потенціалу доцільно представляти сумою його локальних складових (потенціалу нематеріальних ресурсів, товарного, технічного, просторового, фінансового потенціалу), що дасть можливість виявити набір ключових ресурсних факторів, підвищення рівня використання яких може бути драйвером зростання ефективності.

Для побудови ієрархії факторів у спеціальній літературі [10] рекомендується використовувати аналіз чутливості, який дозволяє вирішити такі завдання:

1. Визначити фактори, що потребують детального прогнозування під час обґрунтування ціннісних пріоритетів діяльності підприємства. Якщо чутливість до фактора велика, то його прогноз має бути максимально точним і обґрунтованим. Навпаки, якщо чутливість фактора низька, то прогнозування може мати лише діагностичний характер.

2. Визначити найбільш перспективні напрями підвищення ефективності діяльності під час вирішення управлінських завдань.

3. Оцінити вплив ресурсних факторів на рівень забезпечення ціннісної пропозиції підприємства.

Чутливість у контексті даного дослідження показує, на який відсоток збільшиться або зменшиться ефективність діяльності підприємства в разі збільшення значення ресурсного фактора на 1%. Відповідно, чим більше значення коефіцієнта чутливості, тим суттєвіше зміниться ефективність.

Для узагальнення розроблених положень нами пропонується така послідовність аналізу чутливості ефективності діяльності підприємства до змін обсягів і рівня використання його ресурсного потенціалу (рис. 1).

1. Розробляється система ресурсних факторів із використанням моделі (2) з необхідним рівнем деталізації складових ресурсного потенціалу і його потенціаловіддачі.

2. Здійснюється послідовне варіювання у певному діапазоні величини кожного зі змінних факторів (Φ) моделі (2) за умов фіксованого значення інших і кількісної оцінки залежності інтегрального (кінцевого показника)

від виявлених змін. Така залежність описується за допомогою коефіцієнтів чутливості, розрахунок яких здійснюється за формулою (3), а їх значення свідчать про можливе відносне (у %) зростання/зменшення ефективності діяльності підприємства за умов зміни фактора на 1% [10]:

$$K_{\phi} = \frac{\partial \bar{V} \cdot \Phi}{\partial \Phi \cdot V}, \quad (3)$$

де K_{ϕ} – коефіцієнт чутливості;

V – очікувана ефективність діяльності підприємства;

Φ – очікуване значення фактора.

Перевага цієї моделі чутливості, що орієнтується на відносне збільшення факторів, порівняно з подібною моделлю чутливості для абсолютних збільшень полягає в тому, що вона дозволяє звести фактори різної розмірності до єдиної бази і забезпечити порівнянність отриманих оцінок.

Слід зазначити, що в ході розрахунку коефіцієнтів чутливості за моделлю (3) зміни стосуються лише кожного окремого фактора та його впливу на результативний показник. Залежність між ефективністю діяльності підприємства та обсягами й рівнем використання його ресурсного потенціалу, як правило, має нелінійний характер. Між факторами існують певні зв'язки, які зумовлюють необхідність вивчення чутливості з урахуванням ступеня залежності між змінними, що описують результативний показник ефективності. Така залежність, на наш погляд, може бути досліджена за допомогою кореляційного аналізу, а значення парних коефіцієнтів кореляції можуть бути взяті за основу побудови факторної ієрархії чутливості ефективності до змін у обсягах і рівні використання ресурсного потенціалу.

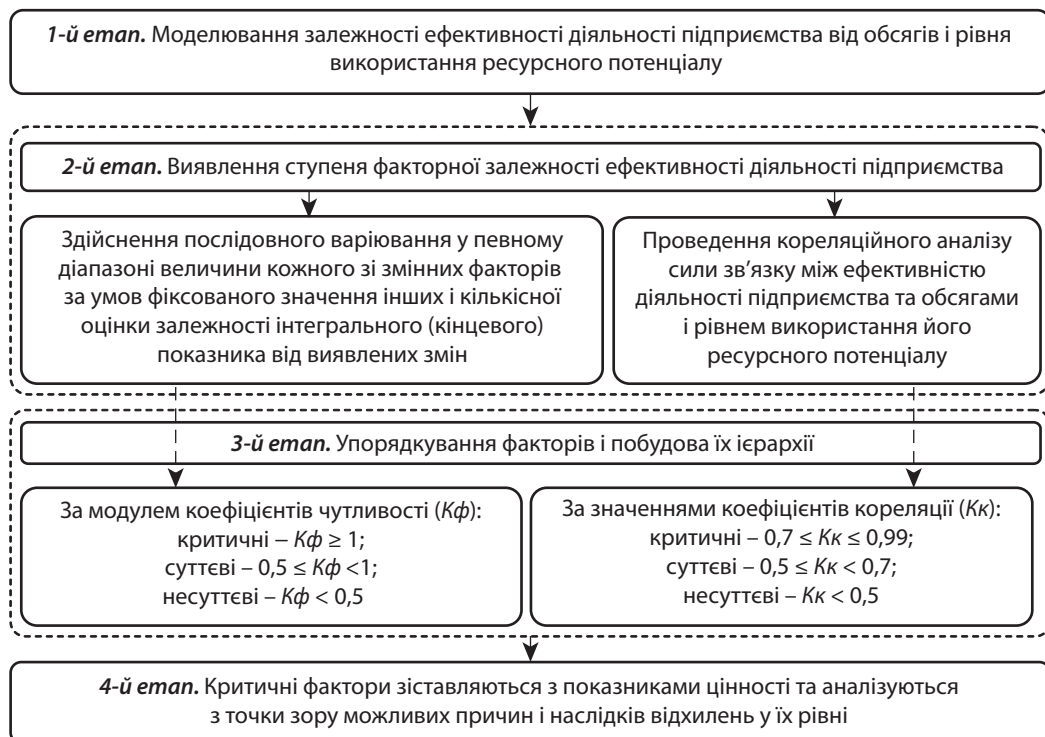

Рис. 1. Основні етапи проведення аналізу чутливості ефективності діяльності підприємства від обсягів і рівня використання його ресурсного потенціалу

3. Фактори упорядковуються за зменшенням модуля значень коефіцієнтів чутливості (або коефіцієнтів кореляції). За абсолютними значеннями коефіцієнтів чутливості (кореляції) будується ієрархія ресурсних факторів і виділяються ті з них, які можна вважати найбільш критичними, суттєвими або несуттєвими. Якщо аналіз здійснюється за однофакторними змінами коефіцієнтів чутливості, то критичними, на нашу думку, слід вважати фактори, значення коефіцієнта чутливості для яких більше ніж 1; суттєвими – від 0,5 до 1; чутливість несуттєвих факторів становить менше 0,5. Відповідно, за результатами кореляційного аналізу критичними факторами будуть вважатися такі, значення коефіцієнтів кореляції для яких перебувають у діапазоні 0,7...0,99, що відповідає дуже високій і високій силі зв'язку за шкалою Чеддока, суттєвими – 0,5...0,7 (помітна сила зв'язку) та несуттєвими – менше 0,5 (помірна і слабка сила зв'язку).

4. Кожен відібраний критичний фактор зіставляється з обсягами ціннісної пропозиції підприємства. Якщо цей фактор приводить до суттєвих змін у рівні створеної підприємством цінності (за показниками економічної доданої цінності або виручки від реалізації продукції), то розробляються рекомендації з напрямів і ступеня впливу на нього. Якщо в аспекті впливу на ефективність фактор є критичним, але обсяги ціннісної пропозиції не зменшуються в поточному періоді через його негативний вплив, то фактор вимагає спостереження.

Для дослідження чутливості ефективності діяльності до змін обсягів і рівня використання його ресурсного потенціалу використано інформацію за 2006 – 2012 рр. за вибірковою сукупністю підприємств роздрібною торгівлі, до якої включено торговельні мережі національного та регіонального рівнів (10 підприємств) і торговельні підприємства, що не входять до складу мережевих структур (22 підприємства). Показники ефективності розраховано за спрощеною моделлю EVA (4), яка передбачає визначення спреда – різниці між фактичною рентабельністю власного капіталу (за розміром чистого прибутку) та необхідною нормою дохідності (для власників) [11]:

$$EVA = \left(\frac{NI}{E} - K_e \right) \cdot E, \quad (4)$$

де NI – чистий прибуток, тис. грн;

E – інвестований власний капітал, тис. грн;

K_e – норма дохідності на власний інвестований капітал.

Ресурсний потенціал торговельних підприємств подано у вигляді адитивної моделі локальних потенціалів (товарного, технічного, нематеріальних ресурсів, просторового, кадрового, фінансового), вартісна оцінка яких отримана на основі використання методичного інструментарію, розробленого та поданого у праці [12].

Розрахунки здійснено за двома напрямками: визначення чутливості ефективності діяльності до змін обсягів локальних потенціалів та визначення чутливості ефективності діяльності до змін потенціаловіддачі за окремими локальними потенціалами. Дослідження чутливості ефективності діяльності до змін обсягів локальних потенціалів здійснено з використанням моделі (3). Результати розрахунків підтвердили гіпотезу про зворотну залежність між обсягом ресурсного потенціалу та ефективністю діяльності (табл. 1).

Разом із тим діагностовано, що рівень чутливості ефективності діяльності торговельних підприємств до зміни обсягу ресурсного потенціалу є різним з огляду на групи підприємств та вид локального потенціалу. Для великих підприємств найбільш критичними є зміни фінансового та товарного потенціалу, що зумовлено багатопрофільністю мережевих структур, специфікою їх операційної діяльності, складом активів та особливостями розрахунків із контрагентами. Ефективність діяльності середніх і малих підприємств торгівлі значною мірою залежить від коливань просторового та кадрового потенціалу, що є об'єктивним, адже підприємства цих груп здебільшого використовують операційну оренду, а низький рівень забезпечення висококваліфікованим управлінським персоналом негативно впливає на ціннісну пропозицію торговельних підприємств зазначених груп.

Ієрархія ресурсних факторів за підприємствами вибіркової сукупності підтвердила припущення щодо чутливості ефективності діяльності до зміни окремих ресурсних факторів (табл. 2).

Визначено, що для більшості великих торговельних підприємств критичними є зміни абсолютного розміру фінансового та товарного потенціалу, для середніх і малих підприємств – просторового та кадрового. Для всіх підприємств вибіркової сукупності діагностовано несуттєвий вплив на ефективність діяльності зміни обсягу потенціалу нематеріальних ресурсів.

Чутливість ефективності діяльності від потенціаловіддачі локальних потенціалів досліджена за допомогою кореляційного аналізу (табл. 3).

Таблиця 1

Коефіцієнти чутливості ефективності діяльності підприємств роздрібною торгівлі вибіркової сукупності до змін обсягів локальних потенціалів

Група підприємств	Потенціал					
	товарний	технічний	нематеріальних ресурсів	просторовий	кадровий	фінансовий
За групою великих підприємств	0,18	0,03	0,07	0,001	0,03	0,42
За групою середніх і малих підприємств	0,12	0,05	0,01	21,1	24,0	0,11

Оцінка значущості обсягів локальних потенціалів як фактора динаміки ефективності діяльності підприємства

Група підприємств	Потенціал					
	товарний	технічний	нематеріальних ресурсів	просторовий	кадровий	фінансовий
За групою великих підприємств						
Усього підприємств	10	10	10	10	10	10
із них кількість підприємств, за якими зміна обсягу локального потенціалу визначена як фактор:						
– критичний	5	–	–	5	4	5
– суттєвий	5	5	3	2	2	4
– несуттєвий	–	5	7	3	4	1
За групою середніх і малих підприємств						
Усього підприємств	22	22	22	22	22	22
із них кількість підприємств, за якими зміна обсягу локального потенціалу визначена як фактор:						
– критичний	3	1	–	19	18	3
– суттєвий	16	8	–	2	3	15
– несуттєвий	3	13	22	1	1	4

Таблиця 3

Коефіцієнт чутливості ефективності діяльності підприємств роздрібної торгівлі вибіркової сукупності до змін потенціаловіддачі за локальними потенціалами

Група підприємств	Потенціал					
	товарний	технічний	нематеріальних ресурсів	просторовий	кадровий	фінансовий
За групою великих підприємств	0,31	0,51	0,60	0,56	0,59	0,01
За групою середніх і малих підприємств	0,53	0,52	0,41	0,41	0,33	0,19

За результатами розрахунків визначено, що як за першою, так і за другою досліджуваними групами коефіцієнти чутливості ефективності діяльності від потенціаловіддачі локальних потенціалів близькі та перевищують коефіцієнт 0,5, що доводить значну залежність результатів діяльності торговельних підприємств від ефективності використання локальних потенціалів (табл. 4).

Побудова ієрархії факторів підтвердила гіпотезу про залежність ціннісних характеристик торговельного підприємства від рівня реалізації ресурсного потенціалу. Для більшості досліджуваних торговельних підприємств ефективність використання локальних потенціалів є критичним і суттєвим чинником динаміки рентабельності діяльності. Водночас визначено, що в управлінні цінністю на великих торговельних підприємствах найбільшу увагу слід приділяти заходам зі збереження та підвищення ефективності використання кадрового потенціалу, на середніх і малих торговельних підприємствах – технічного та фінансового.

ВИСНОВКИ

Таким чином, дослідження чутливості ефективності діяльності підприємства до змін використання ресурсного потенціалу дозволило виявити особливості ціннісного управління на торговельних підприємствах. Визначено, що для великих торговельних підприємств критичними чинниками динаміки створеної цінності (за показниками економічної доданої цінності) є величини товарного та фінансового, а також ефективність використання кадрового потенціалу. Для середніх і малих підприємств такими факторами є просторовий та кадровий, а також ефективність використання технічного та фінансового потенціалу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Маршалл А. Основы экономической науки / А. Маршалл; [пер. с англ. В. Бомкин, В. Рысин, Р. Стоппер]. – М.: Эксмо, 2007. – 832 с.
2. Freeman R. E. Strategic Management: A Stakeholder Approach / R. E. Freeman. – Boston [et al.]: Pitman, 1984. – 315 p.

Оцінка значущості потенціаловіддачі локальних потенціалів як фактора динаміки ефективності діяльності за даними підприємств роздрібною торгівлі вибіркової сукупності

Група підприємств	Потенціал					
	товарний	технічний	нематеріальних ресурсів	просторовий	кадровий	фінансовий
За групою великих підприємств						
Усього підприємств	10	10	10	10	10	10
з них кількість підприємств, за якими зміна потенціаловіддачі локального потенціалу визначена як фактор:						
– критичний	2	2	2	2	5	2
– суттєвий	4	4	3	4	3	4
– несуттєвий	4	4	5	4	2	4
За групою середніх та малих підприємств						
Усього підприємств	22	22	22	22	22	22
з них кількість підприємств, за якими зміна потенціаловіддачі локального потенціалу визначена як фактор:						
– критичний	4	10	1	8	8	9
– суттєвий	6	2	3	3	3	2
– несуттєвий	12	10	18	11	11	11

3. Ayuso S. Responsible Corporate Governance: Towards a Stakeholder Board of Directors? / S. Ayuso, A. Argandona. – Navarra: University of Navarra, 2007. – 18 p.

4. Kaplan R. S. The Execution Premium: Linking Strategy to Operations for Competitive Advantage / Robert S. Kaplan, David P. Norton. – Cambridge: Harvard Business Press Books, 2008. – 336 p.

5. Андрійчук В. Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2006. – 292 с.

6. Власова Н. О. Оцінка ефективності господарської діяльності підприємств роздрібною торгівлі: монографія / Н. О. Власова [та ін.]; – Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2012. – 197 с.

7. Тищенко А. Н. Экономическая результативность деятельности предприятия: монография / А. Н. Тищенко, Н. А. Кизим, Я. В. Догайдайло. – Х.: ИНЖЭК, 2005. – 144 с.

8. Кизим М. О. Збалансована система показників: монографія / М. О. Кизим, А. А. Пилипенко, В. А. Зінченко. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2007. – 192 с.

9. Краснокутская Н. С. Влияние ресурсного потенциала на формирование ценности предприятиями торговли / Н. С. Краснокутская, Е. А. Круглова, В. Ю. Андросов // Бизнес информ. – 2013. – № 5. – С. 202 – 207.

10. Егерев И. А. Стоимость бизнеса: искусство управления / И. А. Егерев. – М.: Дело, 2003. – 480 с.

11. Ивашковская И. В. Экономическая добавленная стоимость. Концепции. Подходы. Инструменты / И. В. Ивашковская, Е. Б. Кукина, И. В. Пенкина // Корпоративные финансы. – 2010. – № 2 (14). – С. 103 – 108.

12. Краснокутська Н. С. Потенціал торговельного підприємства: теорія та методологія дослідження: монографія / Н. С. Краснокутська. – Х.: ХДУХТ, 2010. – 247 с.

REFERENCES

Ayuso, S., and Argandona, A. *Responsible Corporate Governance: Towards a Stakeholder Board of Directors?* Navarra: University of Navarra, 2007.

Andriichuk, V. H. *Efektivnist diialnosti ahrarnykh pidpriemstv: teoriia, metodyka, analiz* [The efficiency of farms: theory, methodology, analysis]. Kyiv: KNEU, 2006.

Egerev, I. A. *Stoimost biznesa: iskusstvo upravleniia* [Value of the business: the art of management]. Moscow: Delo, 2003.

Freeman, R. E. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Boston [et al.]: Pitman, 1984.

Ivashkovskaia, I. V., Kukina, E. B., and Penkina, I. V. "Ekonomicheskaiia dobavlennaia stoimost. Kontseptsii. Podkhody. Instrumenty" [Economic value added. Concept. Approaches. Tools]. *Korporativnye finansy*, no. 2 (14) (2010): 103-108.

Kyzym, M. O., Pylypenko, A. A., and Zinchenko, V. A. *Zbalansovana sistema pokaznykiv* [Balanced Scorecard]. Kharkiv: INZHEK, 2007.

Krasnokutskaia, N. S., Kruglova, E. A., and Androsov, V. Yu. "Vliianie resurnogo potentsiala na formirovanie tsennosti predpriiatiiami torgovli" [The impact of the resource potential on the formation of values trading enterprises]. *Biznes Inform*, no. 5 (2013): 202-207.

Kaplan, R. S., and Norton, D. P. *The Execution Premium: Linking Strategy to Operations for Competitive Advantage*. Cambridge: Harvard Business Press Books, 2008.

Krasnokutska, N. S. *Potentsial torhovelnoho pidpriemstva: teoriia ta metodolohiia doslidzhennia* [Potential commercial enterprise: theory and research methodology]. Kharkiv: KhDUKht, 2010.

Marshall, A. *Osnovy ekonomicheskoy nauki* [The basics of economics]. Moscow: Eksmo, 2007.

Tishchenko, A. N., Kizim, N. A., and Dogaydaylo, Ya. V. *Ekonomicheskaiia rezultativnost deiatelnosti predpriatia* [Economic performance of the company]. Kharkiv: INZHEK, 2005.

Vlasova, N. O. *Otsinka efektyvnosti hospodarskoi diialnosti pidpriemstv rozdrubnoi torhivli* [Evaluation of economic activity retailers]. Kharkiv: Vydavnytstvo Ivanchenka I. S., 2012.